

**Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie.
1877—1892.**

Da Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie i indeværende Aar kan se tilbage paa en sextenaarig Virksomhed, har det ment at burde forelægge Offentligheden en Beretning om sin Virksomhed, dennes Maal og Karakter og et Regnskab for Anvendelsen af de Selskabet i de forløbne Aar betroede Pengemidler.

Paa det Tidspunkt, da Selskabet blev stiftet (1877), syntes der her i Danmark i altfor ringe Grad at blive arbejdet paa Offentliggjørelsen af historiske Kilder. Det har i den nyere Tid rundt om i Europas Lande været opfattet som et nationalt Foretagende, lige saa nyttigt for den videnskabelige Forskning som tiltalende for Folkets Følelse, at de haandskrevne Kilder blev offentliggjorte i gode Udgaver, og der er dels igjennem direkte Statsunderstøttelse dels igjennem Selskaber med dette Formaal for Øje udfoldet en betydelig Udgivervirksomhed. I Norge har saaledes Storthinget siden 1857 bevilget 4,200 Kroner aarligt til „det norske historiske Kildeskriftfond“, som har udgivet et stort Antal af Hovedkilderne til norsk Historie. Under Ledelse af The Master of the Rolls er i England med betydelig Statsunderstøttelse en lang Række af Krøniker, Breve, Regnskaber og andre Kilder blevne offentliggjorte i ypperlige Udgaver. Académie des Inscriptions et des Belles-Lettres i Paris har store Summer til Raadighed for sin Udgivervirksomhed, og La Société de l'Histoire de France

virker med mod samme Maal. Det tyske Rige bekoster i Forening med den østrigske Regering Udgivelsen af „*Monumenta Germaniæ historica*“, de nordtyske Byer sammenskyde betydelige Summer til Offentliggjørelse af Aktstykker fra Hanseforbundets Tid, og den bayerske Regering understøtter med rige Midler Münchener Akademiets historiske Kommission, der udfolder en over hele Tyskland forgrenet Udgivervirksomhed. I Følelsen af, at vort Land i Sammenligning med disse Bestræbelser stod langt tilbage, besluttede en Kreds af tretten yngre Historikere at begynde en lignende Virksomhed her i Landet, idet man især haabede gennem Sammenslutning og Organisation at kunne gennemføre en mere planmæssig Udgivelse af Kildematerialet og tillige at opnaa den nødvendige pekuniære Bistand hertil hos Staten eller hos de videnskabelige Formaal understøttende Fonds og Instituter.

Den 28. Januar 1877 konstitueredes saaledes Selskabet til Udgivelse af Kilder til dansk Historie, der satte sig til Opgave at arbejde for „en planmæssig Udgivelse af hidtil utrykte eller paa utilfredsstillende Maade trykte Kilder til dansk Historie“. Selskabets Virkemaade vil særligt fremgaa af følgende Bestemmelse i dets Vedtægter: „Efterat et Skrifts Udgivelse foreløbigt er bestemt, nedsættes et Udvalg, der i Forening med den eller de aktive Udgivere drøfter Principerne for Udgivelsesmaaden, indstiller dem til Selskabets Behandling og Vedtagelse og derefter kontrollerer Arbejdet under dets Udførelse. Udvalgets Medlemmer kunne paa ethvert Punkt forlange at se saa vel Manuskriptet som Korrekturene, og intet maa restrykkes, før det er godkjendt af Udvalget. Baade Udvalget og Udgiverne kunne appellere imod hinanden til Selskabet. For Kontrollen tilstaas ordentligvis intet Honorar.“

I Henhold til denne og andre Bestemmelser i Selskabets Vedtægter have alle dets Medlemmer deltaget i dets Virksomhed dels som Forretningsudvalg dels som Udgivere eller som kontrollerende Tilsyn ved de andres Arbejde. Ved dette Samarbejde og ved den udøvede sagkyndige Kontrol har der kunnet gives Staten og de Instituter, der vilde yde Selskabet Understøttelse, en Sikkerhed for, at de strengt videnskabelige

Fordringer til Udgivelsesmaaden vilde blive efterkomne, og i dette Forhold maa vel ogsaa Hovedgrunden søges til den store Støtte, Selskabet paa forskjellig Maade har opnaaet. Carlsbergfonden satte det i Stand til at udgive sit første Skrift, ligesom denne Fond ogsaa senere og dernæst den grevelige Hjelmsjerne-Rosencroneske Stiftelse, Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet og det kgl. danske Videnskabernes Selskab har støttet Selskabets Virksomhed med betydelige Tilskud, for hvilken Hjælp Selskabet maa udtale sin oprigtige Taknemlighed.

I alt har Selskabet saaledes modtaget 40681 Kr. 25 Ø., medens Udgifterne samt Kassebeholdningen beløbe sig til 44062 Kr. 28 Ø. Forskjellen skriver sig fra Indtægterne ved Salg af Selskabets Skrifter og ved indvundne Renter af Kassebeholdningen. Skrifterne ere udkomne i Kommission hos Boghandler Rudolph Klein, senere efter dennes Død hos Universitetsboghandler G. E. C. Gad; dog er Forlaget af Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve blevet overtaget af Klein (senere af Gad) imod et mindre Tilskud fra Selskabets Side. Selskabet har i alt udgivet 9 Skrifter (i 18 Bind), hvoraf 7 ere afsluttede og 2 endnu under Udgivelse; desuden forberedes Udgivelsen af 2 andre Skrifter.

At ældre Medlemmer af Selskabet, efter Haanden som deres Tid blev stærkere optaget, have trukket sig tilbage, har været en Selvfølge; nye Medlemmer ere imidlertid optagne, saaledes at Selskabet for Tiden tæller 15 Medlemmer. Til Slutning tør det vel tilføjes, at Selskabet har haft den Tilfredsstillelse at modtage megen Anerkjendelse for sin Virksomhed baade i Danmark og i Udlandet.

Vi meddele nedenfor: I, en Liste over Selskabets nuværende og forhenværende Medlemmer, med Angivelse af Ind- og Udtrædelsesaar; II, en Fortegnelse over de udgivne eller forberedte Skrifter, med Angivelse af Udgiverne, Medlemmerne af Tilsynsudvalgene og de Institutioner, som have ydet Understøttelse til Udgivelsen; III, Regnskab over Indtægter og Udgifter.

I. Selskabets Medlemmer.

a. Ved dets Stiftelse 1877.

1. C. F. Bricka, cand. mag., Bibliotheksassistent, senere Arkivar i Rigsarkivet. Udtraadt 1892.
2. Kr. Erslev, cand. mag., senere Dr. phil. og Professor i Historie ved Universitetet.
3. J. A. Fridericia, Dr. phil., Bibliotheksassistent, senere Underbibliothekar ved Universitetsbibliotheket.
4. S. Gjellerup, cand. theol., Bibliotheksassistent, senere Underbibliothekar ved Universitetsbibliotheket.
5. A. D. Jørgensen, Arkivfuldmægtig, senere Rigsarkivar. Udtraadt 1891.
6. Fr. Krarup, cand. mag., Arkivassistent, senere Registrator ved Gehejmearkivet.
7. W. Møllerup, cand. mag., senere Dr. phil. og Museumsassistent.
8. O. Nielsen, Dr. phil., Arkivar ved Københavns Bys Arkiv. Udtraadt 1892.
9. Henry Petersen, Dr. phil., Museumsassistent, senere Museumsdirektør.
10. V. A. Secher, cand. jur., Arkivmedhjælper, senere Dr. jur. og Provinsarkivar i København.
11. S. Birket Smith, Bibliotheksassistent, senere Universitetsbibliothekar. Udtraadt 1892.
12. Johannes C. H. R. Steenstrup, cand. jur., senere Dr. jur. og Professor i Historie ved Universitetet.
13. C. Weeke, Bibliotheksassistent, senere Underbibliothekar ved det store kgl. Bibliothek.

b. Senere optagne.

14. A. Thiset, Assistent i Intendanturen for den kgl. Civilliste, senere Arkivsekretær ved Rigsarkivet, optaget 1881.
15. G. L. Wad, cand. polit., Postekspedient, senere Provinsarkivar i Odense, optaget 1889.
16. C. Nyrop, Sekretær i Industriforeningen, Professor, optaget 1892.

17. G. L. Grove, cand. jur., Arkivsekretær ved Rigsarkivet, optaget 1892.

18. A. Olrik, cand. mag., senere Dr. phil., optaget 1892.

19. H. Olrik, Dr. phil., optaget 1892.

II. De af Selskabet udgivne eller forberedte Arbejder.

1. Kong Frederik den Førstes Danske Registranter, udgivne ved Kr. Erslev og W. Møllerup. 1879. 36½ Ark.

Tilsyn: Krarup og Steenstrup. — Med Understøttelse af Carlsbergfonden.

2. Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve, udgivne ved C. F. Bricka og J. A. Fridericia. 1—7. Bd. 1878—91. 188¾ Ark.

Tilsyn: Birket Smith og Weeke. — Med Understøttelse af den Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse og Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

3. Codex Esromensis. Esrom Klosters Brevbog. Udgivet ved O. Nielsen. 1880—81. 23⅓ Ark.

Tilsyn: Gjellerup og Weeke. — Med Understøttelse af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

4. Danske Kancelliregistranter 1535—1550, udgivne ved Kr. Erslev og W. Møllerup. 1881—82. 36⅞ Ark.

Tilsyn: Krarup og Secher (senere afløst af Bricka). — Med Understøttelse af Carlsbergfonden.

5. Aktstykker og Oplysninger til Rigsraadets og Stændermødernes Historie i Kristian IV's Tid, udgivne ved Kr. Erslev. 1—3. Bd. 1883—90. 110⅞ Ark.

Tilsyn: Fridericia og Jørgensen. — Med Understøttelse af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet og Videnskabernes Selskab.

6. Libri memoriales Capituli Lundensis. Lunde Domkapitels Gavebøger („Libri datici Lundenses“). Paa ny udgivne ved C. Weeke. 1884—89. 25¼ Ark.

Tilsyn: Gjellerup og Jørgensen. — Med Understøttelse af Carlsbergfonden.

7. Corpus constitutionum Daniæ. Forordninger, Recesser og andre Kongelige Breve, Danmarks Lovgivning vedkommende, 1558—1660, udgivne ved V. A. Secher. 1—3. Bds 1—2. Hæfte. 1887—92. 118¹/₄ Ark.

Tilsyn: Erslev og Møllerup. — Sat i Gang med Understøttelse af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet og den Hjelmsjerne-Rosencroneske Stiftelse; derefter giver Udgiveren et Tilskud af den ham af Staten til Udgivelsen tilstaaede Bevilling.

8. Aktstykker til Oplysning om Stavnsbaandets Historie, udgivne af J. A. Fridericia. 1888. 21¹/₄ Ark.

Tilsyn: Erslev og Steenstrup. — Med Understøttelse af den Hjelmsjerne-Rosencroneske Stiftelse.

9. Repertorium diplomaticum regni Daniæ mediævalis. Fortegnelse over Danmarks Breve fra Middelalderen (indtil 1450), med Udtog af de hidtil utrykte, udarbejdet af Kr. Erslev og W. Christensen. (Under Forberedelse.)

Tilsyn: Secher og Thiset. — Med Understøttelse af den Hjelmsjerne-Rosencroneske Stiftelse og Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

10. Forarbejderne til Kong Kristian V's Danske Lov, udgivne ved V. A. Secher og Chr. Støchel. 1. Bd. 1890—92. 39¹/₄ Ark.

Tilsyn: Steenstrup og Wad. — Med Understøttelse af Carlsbergfonden.

11. Haandværksskraaer fra Middelalderen, udgivne ved C. Nyrop. (Under Forberedelse.)

Tilsyn: Erslev og Secher.

III. Regnskab over Indtægter og Udgifter.

A. Indtægter.

Tilskud modtaget af Carlsbergfonden	11065,00 Kr.
— — — den Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse	7600,00 -
— — — Ministeriet for Kirke- og Under- visningsvæsenet	14500,00 -
— — — Videnskabernes Selskab	4800,00 -
— til Corpus constitutionum 1558—1660	2716,25 -
Indtægt af solgte Skrifter	2586,83 -
Renter af Kassebeholdning	774,20 -
Diverse Indtægt	20,00 -
	Tilsammen . . . 44062,28 Kr.

B. Udgifter.

1. Kong Frederik den Førstes danske Registranter.	
Honorar	1210,00 Kr.
Trykning, Papir og Hæftning	1726,40 -
	2936,40 Kr.
2. Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve.	
Honorar m. m.	6664,29 Kr.
Tilskud til Forlæggerne	2285,00 -
Indkjøb af Exemplarer	471,00 -
	9420,29 -
3. Codex Esromensis.	
Honorar	774,00 Kr.
Trykning, Papir og Hæftning	862,25 -
	1636,25 -
4. Danske Kancelliregistranter 1535—1550.	
Honorar	1302,25 Kr.
Trykning, Papir og Hæftning	1630,16 -
	2932,41 -
5. Aktstykker til Rigsraadets Historie.	
Honorar	3975,00 Kr.
Trykning, Papir og Hæftning	4644,63 -
	8619,63 -
6. Libri memoriales Capituli Lundensis.	
Honorar	912,81 Kr.
Trykning, Papir og Hæftning	1281,25 -
	2194,06 -
	at overføre . . . 27739,04 Kr.

	overført . . .	27739,04 Kr.	
7.	Corpus constitutionum Daniæ.		
	Porto for Tilsendelse af Haand-		
	skrifter	2,94 Kr.	
	Trykning, Papir og Hæftning. . .	4473,25 -	
			4476,19 -
8.	Aktstykker til Stavnsbaandets Historie.		
	Honorar	735,00 Kr.	
	Trykning, Papir og Hæftning. . .	816,34 -	
			1551,34 -
9.	Repertorium diplomaticum regni Danici mediævalis.		
	Til Arkivundersøgelser	717,26 Kr.	
	Honorar	3450,00 -	
			4167,26 -
10.	Forarbejderne til Kristian V's Danske Lov.		
	Honorar	1830,00 Kr.	
	Trykning, Papir og Hæftning . .	893,68 -	
			2723,68 -
11.	Bestyrelsesudgifter.		
	Lokale til Møders Afholdelse	35,00 Kr.	
	Assurance.	56,00 -	
	Porto	92,32 -	
	Diverse	22,30 -	
	Pakhusleje	40,00 -	
	Stempelmærker	7,15 -	
	Vignet og to Clichéer	27,40 -	
	Avertissementer	77,67 -	
			287,84 -
			<hr/>
	Tilsammen.	40945,35 Kr.	
	Kassebeholdning ¹⁾	3116,93 -	
			<hr/>
			44062,28 Kr.

¹⁾ Med Hensyn til Kassebeholdningens Størrelse bemærkes, at forskellige udestaaende Regninger paa større Beløb endnu ikke vare indgaaede, da ovenstaaende Regnskab afsluttedes den 31. December 1892.